

tica»; 11. «Filologia, edizione e letteratura romanze»; 12. «Elaborazione linguistica, storia esterna delle lingue romanze e storia della disciplina»; 13. «Traduzione, traduttologia e acquisizione linguistica nel mondo romanzo»; 14. «Filologia digitale, informatica umanistica e corpora»; i 15. «Storia linguistica dell'Italia meridionale e del Mediterraneo». Com és també habitual als congressos de la Société, s'hi van oferir diverses ponències i conferències plenàries: Martin Glessgen, «100 années de la Société et de la Revue»; Laura Minervini, «Scritture allografiche e linguistica romanza»; Adam Ledgeway, «Il contatto greco-romanzo nell'Italia meridionale»; i Rosanna Sornicola, «Dissolvimento della declinazione latina e formazione del plurale (italo)romanzo». Altres activitats acadèmiques, com la presentació dels nous volums de la sèrie «Manuals of Romance Linguistics», o la de l'estat dels treballs relatius al *Lessico Etimologico Italiano (LEI)*, ocuparen altres espais de la trobada. A més, els congressistes pogueren triar una de les tres excursions programades per al dijous 3 de juliol, per tal de gaudir de la terra i la costa salentines, així com, l'endemà divendres, d'una *Cena Sociale* al Castello de' Monti di Corigliano d'Otranto. D'altra banda, en l'assemblea general de la Société se'n va renovar la constitució del *Bureau*, en què l'anterior presidenta, Lene Schøsler (Copenhaguen), va cedir el relleu a Martin Maiden (Oxford), i es va anunciar la seu del congrés següent, la Universitat de Zurich, que ha d'aplegar de nou la romanística internacional l'any 2028.

José Enrique GARGALLO GIL
Institut d'Estudis Catalans
Universitat de Barcelona

Exposició «La Crusca provenzale d'Antoni de Bastero: tres-cents anys de filologia a Catalunya» (Barcelona, del 2 al 30 de juliol del 2025). — El 2 de juliol de 2025 es va inaugurar al CRAI Biblioteca de Fons Antic de la Universitat de Barcelona l'exposició temporal «La Crusca provenzale d'Antoni de Bastero: Tres-cents anys de filologia a Catalunya», que es va poder visitar fins al dia 30 del mateix mes. Instal·lada a l'espai expositiu que dona accés a la Biblioteca de Fons Antic, l'exposició estava dedicada a *La Crusca provenzale*, d'Antoni de Bastero, i fou comissariada pel doctor Francesc Feliu (Universitat de Girona i Institut d'Estudis Catalans).

Obria l'exposició un cartell que reproduïa el gravat a l'ègic del frontispici de *La Crusca provenzale*, el mateix que va servir per a il·lustrar la jornada d'estudi celebrada a Girona el 14 de febrer de 2025, amb motiu del tricentenari de la publicació de l'obra (vegeu la crònica corresponent en aquest mateix volum, p. 594-596). Tot seguit, una presentació del comissari de l'exposició, Francesc Feliu, explicava que *La Crusca provenzale* és un ambiciós diccionari d'autoritats sobre els provençalismes de l'italià, concebut per Bastero durant el seu llarg exili romà amb la voluntat de demostrar la influència que l'antiga llengua provençal hauria exercit en l'italià literari. Segons Feliu, el projecte incloïa tres parts: un volum introductori, el diccionari pròpiament dit i una àmplia antologia de poesia trobadoresca extreta dels principals manuscrits medievals.

Tot i que el projecte estava gairebé enllestit, la manca de recursos en va impedir la publicació íntegra, i només se'n va imprimir el volum introductori, a Roma, l'any 1724. Afortunadament, el gruix del material inèdit s'ha conservat en nombrosos quaderns manuscrits, actualment repartits entre la Biblioteca de la Reial Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona, la Biblioteca de Fons Antic i, en menor mesura, la Biblioteca de Catalunya i la Biblioteca del Seminari Diocesà de Girona. L'aniversari de la publicació del volum de 1724 ha impulsat un projecte d'edició dels materials que havien de formar part d'aquest diccionari, projecte que es podrà dur a terme gràcies a la recent digitalització d'aquests fons manuscrits.

La mostra es dividia en sis espais expositius dedicats a diversos aspectes de la figura de Bastero i de la seva obra cabdal, amb els materials exposats en vitrines i acompanyats de panells explicatius. La primera vitrina estava dedicada a les circumstàncies vitals d'Antoni de Bastero. La documentació que s'hi

aplegava reflectia l'ambient eclesiàstic en què es va formar l'autor i incloïa algunes obres de caràcter pietós. Hi destacava especialment el volum amb la documentació del plet relacionat amb la Pia Almoina de Pa, que el va dur a Roma l'any 1710, on va romandre exiliat fins al 1724 i on, durant aquest llarg període, va redactar el seu diccionari.

La segona vitrina estava dedicada al sistema de treball d'un filòleg del primer set-cents. Els quaderns de notes de Bastero, curosament relligats, il·lustraven com duia a terme la recerca exhaustiva d'informació i la còpia minuciosa dels manuscrits consultats. A més, la vitrina exhibia materials com una còpia feta per l'erudit Anton Maria Salvini del *Donatz proensals*, gramàtica occitana medieval del segle XIII, i enviada a Bastero, que exemplifica l'intercanvi de documents entre estudiosos.

La tercera, la quarta i la cinquena vitrines estaven dedicades, respectivament, a les tres parts de l'obra projectada per Bastero: el volum introductori, el cos del diccionari i l'antologia de poesia trobadoresca. A la tercera, s'hi exposava l'exemplar de *La Crusca provenzale* conservat a la Biblioteca de Fons Antic; a la quarta, quatre quaderns manuscrits del diccionari (els Ms. 243, Ms. 962.4, Ms. 256 i Ms. 244, aquest últim obert a la pàgina on comença l'article *cobla* o *cobbola*, un dels més extensos i elaborats de l'obra); i a la cinquena, el buidatge del còdex Vaticà 3204 (conegut avui com a *Cançonier provençal K* i conservat a la Bibliothèque Nationale de France), un volum amb materials per al projecte d'una gramàtica italiana per a ús dels catalans i un parell de folis de la *Història de la llengua catalana*, entre d'altres materials.

La darrera vitrina estava dedicada a la recepció de l'obra de Bastero. Entre els materials exposats destacaven les *Observations sur la langue et la littérature provençales*, de Wilhelm Schlegel, que reconeix en ell l'estudiós que millor va comprendre la literatura provençal des del punt de vista gramatical i filològic, i el discurs pronunciat per Joaquim Rubió i Ors a l'Acadèmia de Bones Lletres l'any 1894, amb motiu del cinquantè aniversari del seu ingrés, titulat *Bastero: provenzalista catalán*, que constitueix el primer estudi d'una certa importància sobre la seva figura. Després d'aquest text, caldria esperar cent anys més perquè la seva figura tornés a despertar interès.

Com a activitat complementària de l'exposició, el dia 8 de juliol de 2025 es va celebrar una conferència sobre *La Crusca provenzale*, seguida d'una visita guiada, totes dues a càrrec del comissari, Francesc Feliu. A més, a finals de l'any 2025 la mostra estarà disponible en format virtual perquè en pugui gaudir un públic més ampli.

Pere MONTALAT BUSCATÓ
Institut d'Estudis Catalans

II Congreso Internacional «O barranquenho, ponte entre línguas e culturas» (Barrancos, 15 y 16 de julio del 2025). — El Centro de Interpretación del Barranquenho, que tiene su sede en la villa alentejana de Barrancos (Portugal), acogió el II Congreso Internacional «O barranquenho, ponte entre línguas e culturas» los días 15 y 16 de julio de 2025.

Tras la sesión de apertura, presidida por las autoridades locales, se iniciaron los trabajos del congreso propiamente dichos con la conferencia inaugural, a cargo de Xosé Afonso Álvarez Pérez, profesor de la Universidad de Alcalá, quien disertó sobre la «Cartografia do património (i)material raiano» y expuso los principales retos y logros del proyecto FRONTESPO Atlas, del que es investigador principal.

A continuación, Ana Paula Amendoeira, Vicepresidenta de la Comisión de Coordinación y Desarrollo Regional del Alentejo (CCDR-Alentejo) y profesora de la Universidad de Évora, inició la primera sesión de la jornada con la comunicación titulada «O que fazer quando tudo arde?», una reflexión sobre la importancia de la cultura, el patrimonio y la memoria en los tiempos convulsos que nos han tocado vivir. Tras su intervención, Filipe Themudo Barata, de la Cátedra Unesco-Universidad de Évora, analizó el papel de las instituciones internacionales en la protección y promoción de la diversidad lingüística